

J I Ř Í B Í L E K

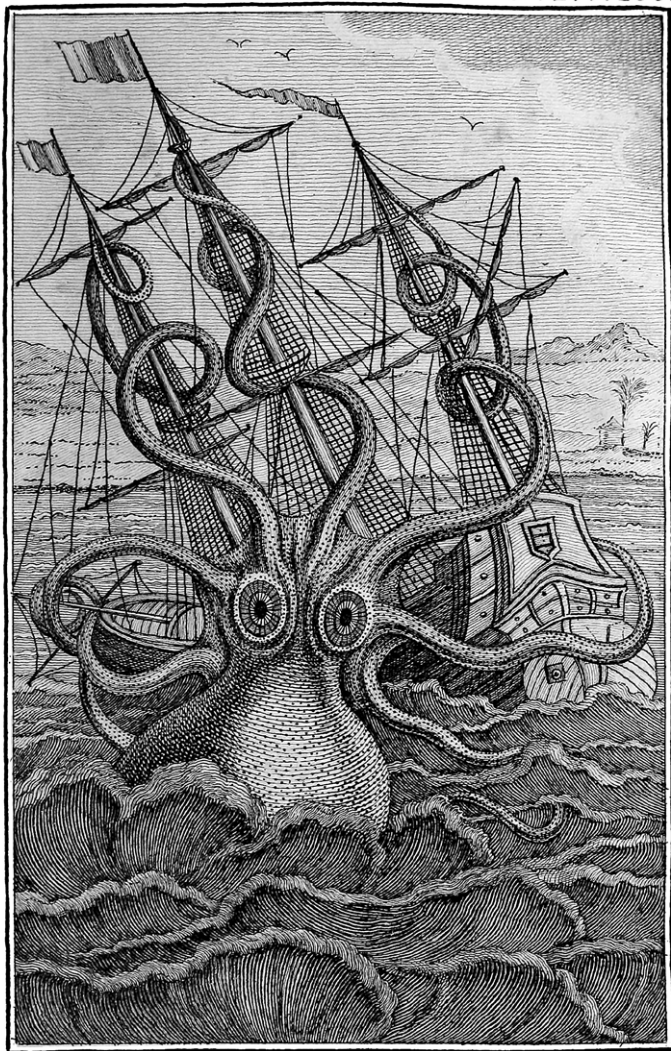
TROJÚHELNÍK ZÁHAD A LEGEND

TAJEMSTVÍ BERMUDSKÉHO TROJÚHELNÍKU

TROJÚHELNÍK

ZÁHAD A LEGEND

Denis-Monfort del.

LE POULPE COLOSSAL.

E. Veyssard sc.

Námořní katastrofy v bermudském trojúhelníku
bývaly často přičítány zejména mytickým tvorům...

J I Ř Í B Í L E K

TROJÚHELNÍK ZÁHAD A LEGEND

TAJEMSTVÍ BERMUDSKÉHO TROJÚHELNÍKU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Jiří Bílek, 2019
Cover © Lukáš Tuma, 2019
Photos © archiv autora, 2019
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2019

ISBN 978-80-7557-188-5 (print)

ISBN 978-80-7557-707-8 (ePub)

ISBN 978-80-7557-708-5 (mobi)

ISBN 978-80-7557-709-2 (pdf)

OBSAH

ÚVODEM.....	13
CO SE O NĚM PÍŠE A JAKÝ JE?	16
Kdo má pravdu? – Představuje se místo děje.....	16
„Klasik“ literatury o bermudském trojúhelníku Charles Berlitz.....	18
Jeho předchůdci i následovníci	20
„Klasik“ oponente Lawrence David Kusche	25
Noviny a časopisy o „trojúhelníku smrti“	28
Internetové stránky věnované bermudskému trojúhelníku.....	30
Ludvík Souček a Zdeněk Kukul o bermudských záhadách	31
Trojúhelník ztracených lodí, letadel a lidí	32
Představuje se místo děje.....	33
Více variant „trojúhelníku smrti“	33
Trochu geografie	36
Bermudy, Portoriko, Bahamy.....	42
ZNÁMÉ I NEZNÁMÉ PŘÍPADY, ZÁHADY A LEGENDY....	47
Začalo to již před pěti stoletími?	47
Objevil Kolumbus jen Ameriku?.....	48
„Moře klidu“ nebo „moře hrůz“?	50
Svědectví plavčíka	52
Ztrácejí se „objevitelé“ Ameriky	54

„Stříbrné flotily“ jdou ke dnu.	55
Záhadná zmizení se množí.	57
Na scénu vstupují piráti	58
Záhady a legendy devatenáctého století	62
Mizejí dvě lodě v jednom roce.	62
Legenda o krásné Theodesii.	63
Příběh statečného kapitána.	65
Loď bez posádky	71
Legendární <i>Mary Celeste</i>	71
Kapitán Moorehouse vypovídá	73
Vyšetřování vede do slepé uličky.	77
Legendy a jejich širitelé i „očítí svědci“.	79
Zájem o legendu neochabuje	82
Nejúspěšnější verze	84
Nešťastní kadeti	88
Obrat o 180 stupňů	89
Záhada je vysvětlena?	91
Opuštěný přízrak.	92
Čtyři případy s otazníkem	93
Případy první poloviny dvacátého století.	94
Námořník-legenda.	94
Mizí první letadlo	97
Neobjasněný osud <i>Cyclopsu</i>	98
Hypotézy se množí	100
Záhada rozluštěna?	101
„Černá série“ počátku dvacátých let	102
Další oběti „trojúhelníku smrti“ do roku 1945	112
Novodobá historie trojúhelníku	
začíná v prosinci 1945	122
Záhadné zmizení letky Avengerů	123
Znovu opuštěná loď.	140
Ztrácejí se další letouny.	140
Případy padesátých let	150

Neklidné šesté desetiletí	156
Oběti sedmdesátých a osmdesátých let	170
Dochází záhadným silám dech?	177
NA VLNÁCH FANTAZIE A VE VÍRU VÝMYSLŮ	182
Znovu o zmizení posádek a lodí	182
Černý pes na plachetnici <i>Sea Bird</i>	182
Rosalie a její družky.	185
Legenda o bludném Holanďanovi	193
Fantazie bez hranic i zábran	200
Podobnosti čistě náhodné?	200
Fantazie autorů záhad nezná mezí	206
Neuvěřitelná svědectví.	213
Světla v moři	213
Jevy ve vzduchu	214
Poruchy elektrických a navigačních přístrojů	216
Podivná mlha	217
Záhadné hlasy	219
UFO aneb vše je dílem mimozemšťanů	221
Žlutá trubka s modrými (červenými) plameny	225
JSOU ZÁHADNÁ ZMIZENÍ SPECIFIKOU ATLANTIKU?	227
Podivné události a jevy v jiných mořích a oceánech	227
Hřbitovy lodí	227
Ztracené lodě	232
Neznámá plavidla	236
Opuštěné lodě	239
„Mrtvé“ lodě	241
Ztracená letadla	242
„Dábelské moře“	245
Světelná kola a pásy	248
Předměty vynořující se z moře	250

Zvláštní mlha	251
Zážitek mechanika Schneidera	252
Rozum v koncích?	253
HLEDÁNÍ SPOLEČNÉHO JMENOVATELE – DOMNĚNKY, HYPOTÉZY, TEORIE	259
Za vším hledejte UFO?	259
Mimozemšťané a UFO	260
Atlantida	261
Podmořská civilizace	265
Kosmická katastrofa	265
Philadelphia Experiment	266
Od pirátů k pojišťovacím podvodům	270
Mohou za vše piráti?	270
Hromadné otravy	275
Vzpoury posádek	276
Pojišťovací podvody	277
Příčiny zcela pozemské	282
„Mrtvé vody“, obří, slapové a sešové vlny a vlny tsunami	282
Podmořské sopky	285
Vodní víry	285
Vzdušné víry	285
Turbulence	286
Atmosférické výbuchy	287
Jiné příčiny	287
Hypotézy a názory vědců	289
„Hlas moře“	289
„Bludné“ proudy	291
Antivír	292
„Přírodní laser“	293
„Podmořský vodopád“	294
Pukliny v mořském dnu	294

Zpěňená voda.....	295
Kysličník uhličitý.....	297
Chemoluminiscence.....	297
Gravitační odchylka.....	297
Precesní síly.....	298
Magnetické anomálie.....	299
Jiný rozměr.....	299
Gravitační anomálie.....	301
Tranzienty neboli „okna“.....	302
Kritické zóny.....	302
Uzlové body.....	304
Levitující ostrovy?.....	306
Cestou výzkumů a experimentů.....	308
Vědecké experimenty a výzkumy.....	308
Co vědci zjistili?.....	310
Výpravy výzkumníků – amatérů.....	313
Jakou cestou se dopátrat pravdy?.....	314
Závěrem.....	318
Tabulky.....	321
Mapy.....	334
Hlavní použitá literatura.....	340

„Věřím, že události v přírodě jsou řízeny přísnějším a závažnějším zákonem, než jaký uznáváme, když mluvíme o tom, že jedna událost je příčinou druhé...“

Albert Einstein

„Neuvěřitelné nemusí být neskutečné.“

Ruské přísloví

ÚVODEM

The Bermuda Triangle – bermudský trojúhelník. Toto pojmenování se poprvé objevilo v únoru 1964 a ihned vzbudilo pozornost čtenářů. Brzy přešlo i do jiných jazyků: *Das Bermuda Dreieck*, *Triangle des Bermudes*, *Triangolo della Bermuda*, *Triángulo de Bermudas*, *Bermudskij treugolnik*, *Trójkat Bermudzki* a tak bychom mohli pokračovat.

Současně se začaly používat i další názvy jako „trojúhelník smrti“, „dábelický trojúhelník“, „smrtící trojúhelník“, „trojúhelník strachu“, „trojúhelník tragédií“, „trojúhelník záhad“, „trojúhelník chaosu“, „přístav zmizení“, „přístav zmizelých lodí“, „moře neštěstí“, „moře zmizelých lodí“, „dáblovlo moře“, „moře vúdú“, „moře zatracenců“, „hřbitov Atlantiku“, „nebeská past“, „oblast číhajících UFO“ aj. Význam však zůstal ve všech případech stejný – pojmenování prostoru Atlantského oceánu, kde došlo a dochází k podivným mizením lodí a letadel a kde posádky a cestující opouštějí bez zjevných důvodů paluby lodí, aby zmizeli beze stopy.

O jaký prostor se jedná? Úřední oběžník VII. oblasti Pobřežní stráže Spojených států (*United States Coast Guard*) č. 5 720 uvádí: „Bermudský neboli dábelický trojúhelník je pomyslná oblast při jihovýchodním atlantském pobřeží USA známá vysokým počtem neobjasněných zmizení lodí, malých člunů a letadel. Vrcholy trojúhelníku se nacházejí přibližně na Bermudách, v Miami (Florida) a San Juanu (Portoriko).“

Přestože „novinové články a knižní bestsellery sugerují, že létání nad tímto záhadným prostorem se rovná překročení pekelné brány“, jak uvádí Federální úřad letectví Spojených států (FAA), posádky letadel našich aerolinií létající nad touto oblastí a dříve i námořníci našich zaoceánských lodí měli a mají jiný názor. Potkalo je tady sice mnoho nepříjemností spojených s mořskými bouřemi, silnými větry a dalšími přírodními živly, ale rozhodně zde nezažili nic záhadného a tím méně nadpřirozeného nebo mimozemského.

NEZNÁMÝ JEV V ATMOSFÉŘE

aneb další teorie,
která by mohla osvětlit záhadné katastrofy

v trojúhelníku smrti

Washington/Santo Domingo / ČTK
Z Dominikánské republiky přicházejí podrobnosti o spoušti, kterou po sobě zanechal uragán David. Počet obětí se zvýšil na 950 a není konečný. Agentura Reuter odhaduje toto číslo na 3000. Statisíce osob přišly o příbřeží, katastrofální je zásobování potravinami. . . .
Zpráva z tisku

Bermudský trojúhelník

trojúhelník SMRTI

Vědecký výzkum ty- shelajku, jež je spo- úspěšně zakončen. Pi- Atlantika.

Sovětské oceánogra- zjistili, že v oblast- ostrovů, Bermudam- březím USA vznikl- ní jvy - mohunt- měru az 2000-

**EXISTUJÍ
Tajemství
BERMUDSKÉHO
TROJÚHELNÍKU?**

znovu „Bermudský trojúhelník“

V loňském šestačtyřicátém čísle Květu jsme přinesli rozsáhlý výřeh z bestselleru západního kniž- nímu v jihozápadního pobřeží USA. Hovořilo se v- tím, že tam v posledních deseti letech proslulé ú- lovečné válce čtrnáct letadel. O „bermudský- úhelníku“ psal veškerý světový list.

Nyní se v časopise Los Angeles zpráva poněkud odlišná. Federá- tura FAA oznámila pověsti, že se- mizelo v prostoru „bermudského- tala obětí tajemných či nadpřiro- tmě uvažující lidé.

CO ODHALIL

Onen tajuplný a zneklápaný trojúhelníkový výsek Atl- ho oceánu s vrcholy na Floridě, Bermudách a Portori- příznak, kde beze stop už celé desetiletí záhadně mizí je- lodí a letadel. Dábelský trojúhelník a hřbitov Atlanti- jednoduše bermudský trojúhelník, jak to nepochopitelně- bývd nazýváno.

Návrat z bermudské trojúhelníku

konec záha

Existují tajemstva v Bermudskom trojuholníku?

OTAZNÍKY VÝPRAVY DO „TROJÚHELNÍKU SMRTI“:

„Jestli je to past, tak nesklapla, protože jsme se všichni vrátili domů živi a zdraví.“ říkájí účastníci výpravy. Jejich cílem bylo provést výjimečný pokus psychometrie. „Chtěli bychom se dozvědět pravdu o trojúhelníku smrti.“ A po chvílce odmlky Ambrogio Fogar dodá- vá: „Nebo alespoň část pravdy.“

Právě ten našli a snad je teď nejistot, než bylo rojúhelník smrti“ je která se rozkládá mezi Bermudami, Antilami (Zápis- jednou psal). Je- na je dlouhá př- řádky kilometrů. třicet let zmizelo- lasti víc než tisíc- Vždy přes sto lodí a let- Vždy beze stop- nal-

NEBEZPEČÍ U BERMUD A NOVÉHO SKOTSKA

Jsou však jejich názory směřovatné, když desítky a stovky jiných pilotů, námořníků i cestujících naopak viděly a prožily v bermudském trojúhelníku věci podivné a nevysvětlitelné, ba mnozí z nich se údajně stali dokonce svědky záhadných či přímo mimozemských a přírodními zákony nevysvětlitelných jevů?

Následující text vznikl nejen na základě dosud vydané „trojúhelníkové“ literatury, novinových a časopiseckých článků a internetových stránek, ale především údajů poskytnutých lodními a leteckými společnostmi, vedením přístavů a letišť, pojišťovnami i dalšími orgány a organizacemi, u nichž byla naděje ověřit někdy velmi kusé údaje uváděné v literatuře. Ne vždy se to podařilo, přesto bylo možné mnohá „záhadná“ zmizení zbavit jejich „záhadnosti“.

Vydání, které držíte v ruce, je již druhé. Přestože od prvního uplynula již tři desetiletí, je pro autora nemalou satisfakcí, že ani po této době nemusel sáhnout k výraznějším změnám textu, stačilo ho pouze doplnit především o nově získané údaje, zaznamenané případy a nejnovější teorie pokoušející se vysvětlit jevy, k nimž v oblasti mezi Floridou, Bahamskými ostrovy a Bermudami došlo, dochází a nepochybně bude dál docházet.

O bermudském trojúhelníku již většina čtenářů něco četla nebo slyšela a nepochybně se setkala s velmi odlišnými nebo někdy i zcela protichůdnými názory na události, které se v něm odehrály nebo měly odehrát. Je proto pochopitelné, že čtenář je často na rozpacích, jak se na problematiku „trojúhelníku smrti“ dívat. Tím spíše, že knih v češtině nebo slovenštině (včetně překladů) na toto téma je velmi málo a časopisecké články či internetové stránky nemohou vzhledem k svému rozsahu poskytnout dostatek informací a i nějaký ucelenější pohled.

Proto nebude na škodu se nejprve seznámit se základní literaturou o bermudském trojúhelníku a s jejími autory, abychom poznali, o co se vlastně vedou vleklé spory, jakými prostředky a metodami i proč se zatím nepodařilo dospět k všeobecně přijatelnému závěru. Představíme si také prostor, v němž se budeme na dalších stránkách pohybovat, z geografického hlediska.

CO SE O NĚM PÍŠE A JAKÝ JE?

Kdo má pravdu?

Literatura o bermudském trojúhelníku je neobyčejně rozsáhlá. V dubnu 1973 sestavili Lawrence David Kusche a Deborah Blouinová bibliografii, která zahrnovala několik set knižních titulů od přibližně dvou set autorů. Od té doby počet prací i autorů podstatně vzrostl a dnes by asi podobný a hlavně úplný seznam bylo velmi nesnadné sestavit.

Všechny tituly literatury o trojúhelníku lze rozdělit zhruba na dvě skupiny. První, mnohem početnější, se snaží dokázat, že v tomto prostoru Atlantiku došlo a dochází k podivným událostem, jejichž podstata a příčina se vymyká současným možnostem lidského poznání, protože většinou odporuje známým přírodním zákonům. Druhá skupina, méně početná, tvrdí, že zde k ničemu takovému nikdy nedošlo a ani dojít nemohlo, že vše je pouze záležitostí lidské fantazie a spekulací.

Obě skupiny prací je možno dále rozdělit na původní (jichž však zdaleka není tolik, jak by se mohlo na první pohled zdát) a na ty, které z nich čerpají a samy o sobě nepřinášejí nic nového. Tato skupina je velmi početná. Vedle desítek knižních titulů do ní můžeme zařadit i stovky a tisíce časopiseckých a novinových článků a v posledních letech i internetových příspěvků často značně pochybné úrovně. Právě jejich autoři se někdy zcela vědomě dopouštějí nepřesností a omylů, vymýšlejí si nové a hlavně atraktivnější detaily, z nichž mnohé se pak dostávají do knižních titulů a jsou považovány za prokázané skutečnosti.

MORE SHIPS ADDED TO MYSTERY LIST

Almost Simultaneous Disappearance Without a Trace Regarded as Significant.

U. S. Fuel Plane Lost in Search

Plane and ship searched for the last heard from the crew of a Navy fuel plane that disappeared on Monday.

COLLIER CHEROKEE A MONTH

Vessel With 293 Persons Aboard Last Heard From on March 4.

WAS THEN IN WEST INDIES

Touched at Port There on Her Way from Brazil with a Cargo of Manganese.

RADIO SEARCH UNAVAILING

Ship in Command of Naval Reserve—Commander Gottschalk and Many Men Aboard.

WEDNESDAY, JANUARY 10, 1962.

Atlantic With 9 Aboard

Search for a four-engine Navy Super-Constellation with forty-two persons aboard is missing and presumed lost on a transatlantic flight. The Navy announced last night. All available ships and planes were engaged in a vast search and rescue operation covering a path 120 miles wide from the New Jersey coast to the Azores.

SEARCH FOR

Patrol Boat

Navy Plane With 42 Lost; Search Is On Over Atlantic

A four-engine Navy Super-Constellation with forty-two persons aboard is missing and presumed lost on a transatlantic flight. The Navy announced last night. All available ships and planes were engaged in a vast search and rescue operation covering a path 120 miles wide from the New Jersey coast to the Azores.

NEHRU SAYS PEACE IS RED CHINA'S AIM

Prime Minister Nehru said today that the main aim of the Chinese Government is to bring about peace in the Far East.

Great Hunt on for 27 Navy Fliers Missing in Six Planes Off Florida

Search for 27 Navy fliers who were missing in six planes that disappeared off the Florida coast.

5 DEPARTMENTS IN INQUIRY; TIMES, SUNDAY

Captain's Daughter and Porting Passer Government to Make Its Search.

Special to The New York Times. WASHINGTON, Jan. 9.—The crew of an American ship is missing and what seems to be conclusive evidence has been obtained that the men were taken prisoner to another vessel and carried away to some unknown, if not murdered.

30-Passenger Airliner Disappears In Flight From San Juan to Miami

A 30-passenger airliner disappeared in flight from San Juan, Puerto Rico, to Miami, Fla., on Monday. The search for the plane is being conducted by the Coast Guard and the Navy.

30-Passenger Airliner Disappears In Flight From San Juan to Miami

MIAMI, Fla., Dec. 28.—A 30-passenger airliner disappeared in flight from San Juan, Puerto Rico, to Miami, Fla., on Monday. The search for the plane is being conducted by the Coast Guard and the Navy.

ENDS AIRMER SEARCH

The Navy says it has ended its search for a missing DC-3 charter plane.

MIAMI, Fla., Dec. 28.—The Navy today called off its twenty-month search for a missing DC-3 charter plane.

PARIS, Nov. 26—Premier

Winston Churchill today announced that the British Government has decided to support the United Nations command which has been sent to the Congo to help bring about a settlement of the Congo crisis.

SEARCH FOR

Patrol Boat

SEARCH FOR

Patrol Boat

SEARCH FOR

Patrol Boat

MIAMI, Fla., Dec. 28.—A 30-passenger airliner disappeared in flight from San Juan, Puerto Rico, to Miami, Fla., on Monday. The search for the plane is being conducted by the Coast Guard and the Navy.

„Klasik“ literatury o bermudském trojúhelníku Charles Berlitz

Nejvýznamnějším reprezentantem prvního směru, který se snaží stůj co stůj dokázat výjimečnost bermudského trojúhelníku a jeho záhadnost, byl a zůstává Američan Charles Berlitz, narozený v zámožné rodině v New Yorku v listopadu 1914. Protože ovládal 32 jazyků, sloužil nějaký čas u armádní zpravodajské služby. Jako amatérský archeolog a potápěč se od roku 1960 věnoval problematice podmořských civilizací a záhad více než tři desetiletí a vydal, hlavně v sedmdesátých letech, řadu publikací, na nichž spolupracoval s mnoha odborníky různých profesí. Zejména jeho práce *The Bermuda Triangle (Bermudský trojúhelník)* z roku 1974 je základním východiskem pro všechny, kdo se o tuto problematiku zajímají. Autor v ní shrnul velké množství záhadných událostí, k nimž zde skutečně i údajně došlo, i většinu do té doby vyslovených hypotéz a pokusů o jejich vysvětlení. Byla už přeložena nejméně do třiceti jazyků a celkový počet vydaných výtisků prý překročil dvacet milionů. Neméně úspěšná

*Charles Berlitz při natáčení filmového dokumentu
o bermudském trojúhelníku*

AVON / 38315 / \$2.25

ANOTHER BLOCKBUSTER MOVIE
FROM SUNN CLASSIC PICTURES!

Charles Berlitz

The Bermuda Triangle

THE
ORIGINAL
#1
SHOCKWAVE
BESTSELLER!

Obálka nejznámější práce Charlese Berlitze

byla i jeho další kniha *Beze stopy* vydaná v roce 1977. Berlitz se dožil věku 89 let a zemřel v prosinci 2003 na Floridě.

O přístupu Ch. Berlitze ke zpracování této problematiky si zde řekněme jen to nejpodstatnější – výběr faktů, jejich výklad, řazení i způsob líčení událostí jednoznačně směřují ke konečnému cíli, jímž je snaha dokázat, že v bermudském trojúhelníku se děje přinejmenším něco velice podivného, co může mít jen stěží přirozený pozemský původ. Za všechna zmizení lodí, letadel i lidí, za všechny další podivné jevy a události mohou podle autora neznámé bytosti z kosmu, které zde prý loví lodě a letadla nebo alespoň jejich posádky, aby je mohly studovat a připravit se tak (naštěstí jen snad) k útoku na naši planetu. Na neznámém místě bermudského trojúhelníku mají údajně hluboko na dně Atlantiku nebo vysoko nad ním svou základnu. Protože disponují velmi vyspělou a pro nás zcela neznámou technikou, mizí lodě i letadla doslova beze stopy, a to tak rychle, že ani nestačí vyslat signál SOS.

Ch. Berlitz tvrdí, že „usiluje o komplexní vysvětlení tajemných úkazů v nejzáhadnější zóně všech oceánů a moří“. Zdůrazňuje přitom zejména „záhadný posun prostoru a času, který přenáší oběti do jiných rozměrů“. V bermudském trojúhelníku má být skryto jakési „okno, které vede do neznámé dimenze a pro nás pozemšťany odtud již není cesty zpět“.

Je třeba objektivně přiznat, že díky spolupráci s řadou specialistů a odborníků (například u knihy *The Bermuda Triangle* to bylo 43 profesorů, ředitelů vědeckých institucí, astronomů, vojenských odborníků atd.) působí Berlitzova díla velmi přesvědčivě a hodnověrně. V některých případech totiž přinášejí taková fakta a pohledy (většinou velmi originální), jímž se nedá upřít jistá logika.

Ať již jsou skutečné kvality Berlitzových prací jakkoli diskutabilní, jisté je jedno: způsobily doslova explozi literatury o bermudském trojúhelníku. Každý z dalších autorů z Berlitze tak či onak vycházel a vychází. Jedni jeho myšlenky opakovali a dále rozvíjeli, jiní s nimi naopak polemizovali a pokoušeli se je vyvrátit.

Jeho předchůdci i následovníci

Třebaže Ch. Berlitz zřejmě zůstane již natrvalo „klasikem“ literatury o bermudském trojúhelníku, nebyl zdaleka první, kdo o této problematice

psal. Z jeho předchůdců a někdy současně i následovníků uvedme alespoň ty nejvýznamnější.

Na prvním místě je třeba uvést Američana Edwarda Roweho Snowa, autora úspěšné knihy *Mysteries and Adventures Along the Atlantic Coast (Záhady a dobrodružství břehů Atlantiku, 1948)*. Shromáždil v ní záhadné a nevysvětlitelné události, k nimž došlo v Atlantiku včetně oblasti bermudského trojúhelníku. Snow, který se narodil v roce 1902 a zemřel o osmdesát let později v Bostonu, vystudoval Harvardovu a Newyorskou univerzitu a byl opravdu plodným spisovatelem – zanechal po sobě na stovku knih věnovaných dějům na pobřeží Nové Anglie neboli USA: od titulů mapujících změny zdejšího života až po piráty, jimž věnoval hodně pozornosti.

Edward Rowe Snow

Přímým Berlitzovým předchůdcem je John Wallace Spencer, autor práce *Limbo of the Lost (Předepklí zatracenců, 1969)*. Jako bývalý letecký důstojník se zaměřil především na neobjasněné letecké katastrofy, k nimž shromáždil řadu cenných faktografických údajů. Po několik let se zabýval také problematikou UFO, a proto není divu, že podle jeho názoru mohou mít vše podivné v „trojúhelníku smrti“ na svědomí pouze nadpřirozené síly, patrně z kosmu.

T8243 * \$1.50 * A BANTAM BOOK

IS IT
"THE BERMUDA TRIANGLE"
OR
"THE DEVIL'S TRIANGLE"?
EITHER WAY, IT IS ONE OF THE GREAT
UNSOLVED MYSTERIES OF OUR TIME!

LIMBO OF THE LOST

THE MILLION-COPY BESTSELLER
BY JOHN WALLACE SPENCER
REVISED AND EXPANDED,
WITH 16 PAGES OF ILLUSTRATIONS

Nejznámější kniha Johna Wallace Spencera

Spencer do jisté míry navázal na Ralpha Barkera, který vydal v roce 1966 práci *Great Mysteries of the Air (Velké záhady vzduchu)*. Shromáždil v ní údaje o leteckých katastrofách, které se v jeho době nepodařilo objasnit, a vyslovil názor, že viníkem je antihmota kosmického původu, hromadící se pod pevninami a mořským dnem. Pokud tato antihmota pronikne do ovzduší a setká se s letadlem či lodí, zničí je doslova beze stopy.

Dalšími Berlitzovými předchůdci byli Vincent Hayes Gaddis a John Godwin. První uveřejnil v únorovém čísle časopisu *Argosy* z roku 1964 článek *The Deadly Bermuda Triangle (Smrtící bermudský trojúhelník)*, v němž byl poprvé použit tento termín. Pro velký ohlas vyšel článek o několik měsíců později také v magazínu stoupců UFO *Flying Saucer Review* a v roce 1965 napsal na jeho základě V. H. Gaddis kapitolu *The Triangle of Death (Trojúhelník smrti)* do své knihy *Invisible Horizons (Neviditelné horizonty)*. J. Godwin vydal práci *The Baflying World (Pomatený svět, 1968)*, v níž v mnohém navázal na Gaddise, přinesl však i některé nové údaje a hypotézy.

O Gaddisovi si můžeme povědět, že se narodil v prosinci roku 1913 a zemřel v únoru 1997, dožil se tedy opravdu požehnaného věku, pracoval v rozhlase i jako novinář a vedle záhadných událostí na moři se zajímal rovněž o paranormální jevy. Byl autorem řady knih, jednu věnoval i zvykům a legendám amerických Indiánů.

Ivan Terence Sanderson byl původem Skot narozený v lednu 1911 v Edinburgu. Vystudoval biologii na slavné Cambridge, za války sloužil u britského námořnictva a později odešel za Atlantik, aby se z něj stal naturalizovaný Američan. Zabýval se kryptozoologií a paranormálními jevy a založil Společnost pro výzkum neznámého (STTU) se sídlem v USA a velmi pestrá členská základna – od vědců a amatérských nadšenců až po okultisty. Stal se autorem více než dvaceti prací, z nichž dosáhly největšího úspěchu *Invisible Residents (Neviditelní vyslanci, 1970)* a *Investigating the Unexplained (Vyšetřování nevysvětlitelného, 1972)*. Zemřel v únoru roku 1973. Ludvík Souček ho trefně charakterizoval jako „neúnavný protějšek Isaaca Newtona, který ze zásady nevymýšlel hypotézy“, a „pravou studnici domněnek“. Podle Sandersonova názoru existuje na naší planetě dvanáct nebezpečných zón (bermudský trojúhelník je samozřejmě jednou z nich), v nichž dochází k anomáliím magnetického původu, schopným měnit gravitaci a pravděpodobně působit i na čas.

Ivan Terence Sanderson

K Berlitzovým následovníkům můžeme počítat také Richarda Winera s jeho publikací *The Devil's Triangle* (*Ďábelský trojúhelník*, 1974), která vyšla pro velký úspěch hned následující rok v rozšířeném vydání. Americký autor narozený v květnu 1925 a zemřelý v listopadu 2016 (dožil se tedy devadesátky) napsal řadu knih o mystériích a paranormálních jevech, velký zájem měl o problematiku duchů.

Duchům věnoval velkou pozornost také Adi-Kent Thomas Jeffrey, je muž se proto dostalo přezdívky „mistr makabrična“. Zemřel v roce 1990 a z velké řady jeho knih si uvedme *The Bermuda Triangle* (1973) a *Triangle of Terror* (*Trojúhelník hrůzy*, 1975).¹ Z dalších autorů sedmdesátých let,

¹ O tomto muži, který své knihy věnoval synu Bobbymu, si povězme jednu zajímavost, která v mnohém dokresluje rysy autorů literatury o trojúhelníku. V jednom pořadu americké televize věnovaném bermudskému trojúhelníku nabídl moderátor Jeffrey, že mu vyplatí tisíc dolarů za každého člověka, loď i letadlo, které se beze stopy ztratilo v bermudském trojúhelníku, když mu na druhé straně on, Jeffrey, zaplatí jeden cent (jedna setina dolaru) za každou osobu, plavidlo či letoun, jež v této oblasti nepotkalo nic podivného. Jeffrey nabídku, jistě lákavou, nepřijal.

kdy literatura o bermudském trojúhelníku prožívala opravdový boom, je třeba připomenout ještě Roberta Charrouxe a jeho titul *The Bermuda Triangle* (1973) a Warrena Smitha, který vydal knížku *Triangle of the Lost (Trojúhelník zmizelých)*, (1975). Od osmdesátých let minulého století vyšly další práce, většinou však již jen shrnují dříve zjištěná a vyslovená fakta, domněnky a hypotézy a někdy se je pokoušejí nově interpretovat.

Problematikou bermudského trojúhelníku se také velmi často zabývají autoři „ufologické“ literatury – Frank Edwards, Donald E. Keyhoe, Robert Dione a další. Není jisté třeba dodávat, že pro ně je „trojúhelník smrti“ jedním z důkazů existence a činnosti UFO na naší planetě.

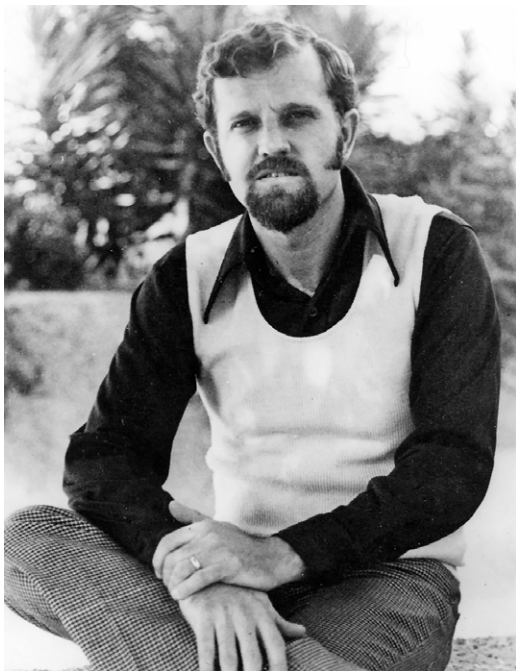
„Klasik“ oponente Lawrence David Kusche

„Klasikem“ druhého směru – odpůrců záhad bermudského trojúhelníku – je také Američan: Lawrence David Kusche. Narodil se v roce 1940, pracoval jako pilot a letecký instruktor a v roce 1975, kdy byl pracovníkem informačního oddělení Arizonské univerzity, vydal knihu *The Bermude Triangle Mystery – Solved (Záhady bermudského trojúhelníku – rozluštění)*, v níž se pokusil na základě vlastního rozsáhlého výzkumu ukázat záhady tohoto prostoru v jiném světle. Podařilo se mu shromáždit řadu faktografických údajů (nezapřel v tom svou vysokou profesionalitu) a uvést na pravou míru bezpočet omylů a výmyslů. I on však zůstal uprostřed cesty. Snad právě proto, že si předem vytkl konečný cíl své práce a tomuto cíli pak podřídil vše. Řadu událostí, k nimž v bermudském trojúhelníku došlo, například zcela opomenul a naopak nejvíce faktografie snesl při dokazování zjevných a často již známých omylů či legend.

Tam, kde to vyhovuje jeho koncepci a záměru, přijímá Kusche domněnky za prokázaná fakta a naproti tomu na řadě míst zpochybňuje či neuvádí objektivně prokázané skutečnosti, jestliže neodpovídají cíli, který si vytkl. Jednou využívá novinový článek jako příklad omylu, podruhé nekriticky přejímá nepřesnosti a domněnky novináře jako prokázaná fakta a „opomene“ uvést, že později se zjistilo něco jiného.

Kdybychom chtěli co nejstručněji vyjádřit metodu jeho práce a závěry, k nimž dospěl, mohli bychom říci asi toto: jestliže Berlitz a jeho stoupenci vysvětlují vše teorií něčeho nadpozemského a nadpřirozeného, Kusche

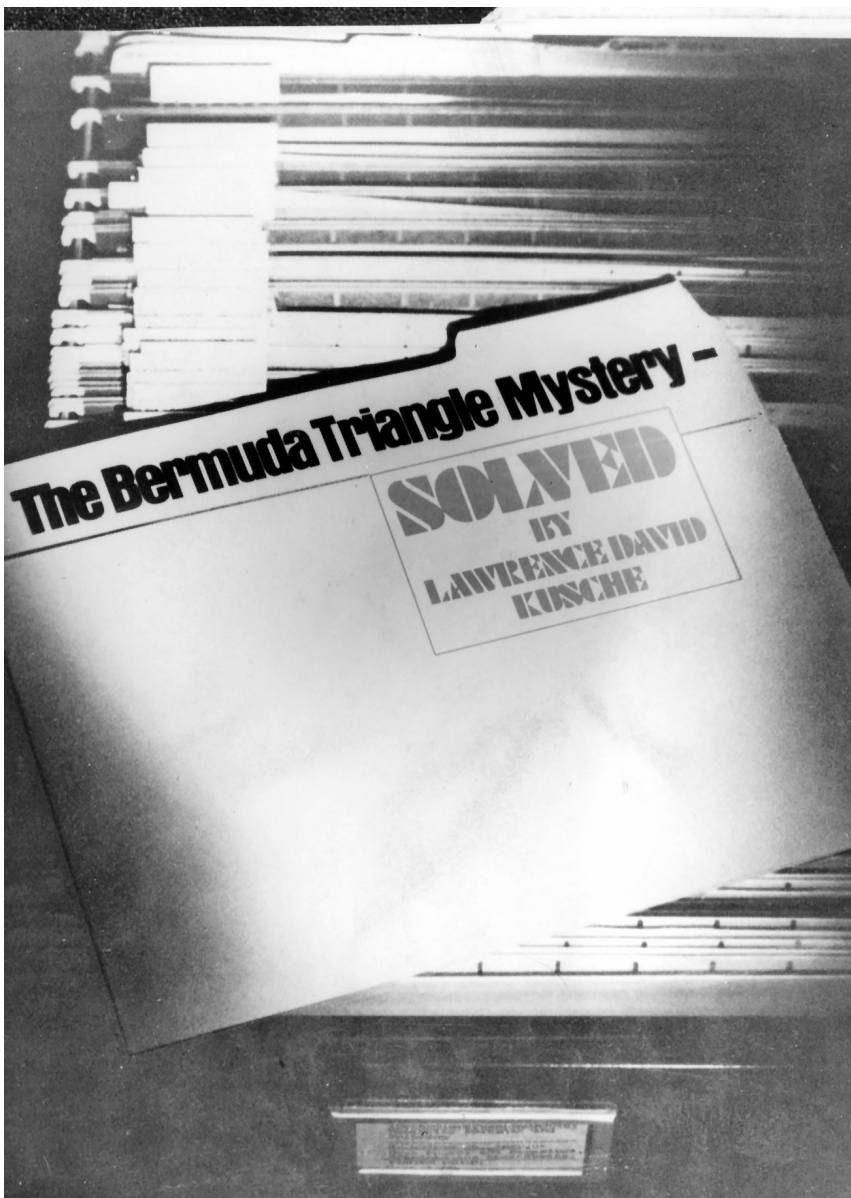
řeší vše teorií mořských bouří a uragánů nebo alespoň špatného počasí. Kdykoli zmizela loď, letadlo nebo lidé, podařilo se Kuschemu najít někde poblíž nějakou větší nebo i menší mořskou bouři, respektive vichřici, a to často i za cenu dost krkolomných výpočtů místa, kde se loď nebo letadlo mohly v ten který den či hodinu nalézat.

Lawrence David Kusche

Přímo klasickou ukázkou tohoto postupu je závěr kapitoly o zmizení lodi El Caribe v říjnu 1971. Říká se zde: „Nepodařilo se najít zprávy o bouřích v oblasti Karibského moře v době, kdy zmizela El Caribe, což však zdaleka neznamená, že zde bylo dobré počasí.“

Z těchto a řady jiných důvodů nelze přistoupit na často uváděné tvrzení, že Ch. Berlitz si pouze vymýšlí a mate čtenáře, zatímco L. D. Kusche zůstává vždy objektivní a má ve všem pravdu. Ve skutečnosti uvádějí oba, byť v rozdílné míře, prokázaná fakta stejně jako hypotézy a domněnky,

Nejznámější Kuscheho kniha

oba jsou stejně zaujati svou představou a řídí se starou zásadou, že účel světí prostředky.

Právě v této apriorní zaujatosti a ve snaze dokázat za každou cenu pravdivost svých závěrů (a nepřiznat, že jsou věci nevysvětlené a pro nedostatek objektivních faktů i nevysvětlitelné) je pravděpodobně hlavní příčina toho, že Kuscheho práce se nesečkala s větším ohlasem. Jestliže knihy Berlitz, Spencera, Sandersona a dalších vyšly v mnoha reedicích a byly přeloženy do řady jazyků, Kuscheho kniha u čtenářů v podstatě propadla. A nejen proto, že demaskovat záhady a legendy nebývá vždy populární. Větší úspěch neměla ani jeho další kniha *The Disappearance of Flight 19 (Zmizení letky 19)*, která vyšla v roce 1980. Patrně proto se Kusche jako spisovatel odmlčel.

Pokud si nezavěšený čtenář přečte některou z prací Ch. Berlitz, nebude ani na okamžik pochybovat o tom, že v bermudském trojúhelníku dochází téměř denně k záhadným zmizením lodí, letadel a lidí, a dá mu za pravdu i v tom, že to rozhodně nemůže být dílem pozemských sil. Naproti tomu po přečtení knihy L. D. Kuscheho nabude přesvědčení (i když třeba s určitými pochybnostmi), že bermudský trojúhelník a jeho záhady jsou docela obyčejný nesmysl. A přitom jde o stejné události, stejná data a jména. Vše se může zdát na první pohled stejné. Rozdíly jsou jen ve způsobu řazení jednotlivých událostí, jejich vzájemných souvislostí, ve zdůraznění odlišných momentů a skutečností, ve využití znalosti psychologie apod.

Noviny a časopisy o „trojúhelníku smrti“

Zvláštní kapitolu při popularizaci záhad bermudského trojúhelníku představují novinové a časopisecké články a stati, v posledních letech pak internetové stránky. V drtivé většině nepřinášejí nic nového. Spíše opakují nebo lépe řečeno opisují údaje a domněnky publikované v Berlitzových nebo Kuscheho pracích či těch, kteří je od obou „klasiků“ převzali. Často si navíc jejich autoři nějaký ten detail přidají, občas něco špatně pochopí nebo přeloží, některou možnost interpretují jako skutečnost, používají neopodstatněná nebo kategorická tvrzení atd. Kolikrát již například byla záhada bermudského trojúhelníku v různých časopisech „definitivně“ rozluštěna? A kolikrát se za měsíc nebo za půl roku objevil ve stejném časopise nový článek, který naopak tvrdil, že záhady jsou ještě záhadnější?

PARASCIENCE

of your information
"fair use"
the copyright law, should
not be reproduced.

The meretricious triangle

As a sequel to his best seller *The Bermuda Triangle*, Charles Berlitz has now published *Without a Trace*, which details further alleged mysteries of this notorious region of the western Atlantic.

But, as with his first book, the facts and stories Berlitz relates are hard to substantiate

Graham Massey

a producer on
BBC 2's *Horizon*
programme

You can't walk into a bookshop nowadays without noticing a vast range of books dealing with "fringe" science or, more unkindly, pseudoscience. Ranging from ESP to UFOs, ghosts to Geller, pyramids to poltergeists, ancient astronauts to astrology, such books appear to have firmly gripped the popular imagination, so much so that university professors have been heard muttering darkly that their students today seem steeped in irrationalism.

Two years ago the American author Charles Berlitz joined the ranks of this movement with a book that went straight into the best seller lists, notched up five million sales worldwide and created a popular legend. Berlitz's *The Bermuda Triangle* told the story of an area of the western Atlantic between, roughly, Florida, Puerto Rico and Bermuda, where hundreds of ships and planes, and thousands of people, have disappeared in mysterious circumstances, leaving no wreckage and no survivors. Last garbled radio messages from the doomed vessels told of wildly spinning compasses, strange seas, loss of power and unidentified objects in the sky. The authorities, at a loss to explain these disappearances, have been operating a cover-up to conceal the fact that some unknown, inexplicable force is operating in the area.

Now a new book by Berlitz continues the story. In *Without a Trace* he collects together more evidence from the Bermuda Triangle to prove his thesis that something very strange indeed is happening out there, something that baffles science and defies our understanding. Now if everything reported in the Triangle books is indeed true—and the same goes for other books on similar themes—then science and scientists have a real problem on their hands. If true, these are phenomena for which conventional science has no answer; they demand new rules and new explanations. Nor should the rational "sceptic" simply dismiss these ideas as irrelevant or unimportant—the book sales, the audiences at lectures, the film and television programmes made on such subjects testify to the immense appeal these topics have for large numbers of people. The Triangle story is among the most powerful of this genre because people actually die out there, and all our sophisticated knowledge seems unable to prevent this or even provide a reasoned explanation.

The Triangle stories are undoubtedly intriguing, but are they true? What first makes one suspicious of the stories of disappearances is that almost every single book and article on the Triangle uses the same old incidents and almost identical words and phrases to describe them. Most can be traced back to an article written by one Vincent Gaddis in 1964 for the men's adventure magazine *Argosy*: since then, like Topsy, they've just grown and grown. *Without a Trace* repeats the roll-call of disappearances reported in *The Bermuda Triangle*, yet in fact none of the incidents

written about there happened as described. For example the Japanese tanker *Raifuku Maru*, according to the legend, totally vanished in the Triangle after sending a strange message "Danger like Dagger now, come quick." The actual message, as recorded in the radio log of the receiving station is in fact "Now very danger, come quick!" and a ship answering this SOS arrived in time only to see the *Raifuku Maru* sinking in a raging storm. The caber cruiser *Witchcraft* is supposed to have disappeared in mysterious circumstances in December 1967, in calm weather while actually moored to a specific buoy—No 7—only one mile off Miami Beach. In fact the US Coastguard records show that a storm was blowing up, that the *Witchcraft* had no idea of its position, and had radioed that its propeller had been damaged—thus drifting helplessly in heavy seas. The reported last message from the *Witchcraft* "I've never seen one like that before" does not appear in the US Coastguard records, only in books on the Triangle. The local papers reporting the incident at the time did not feel this loss was in any way remarkable.

Two KC 135 jet stratotankers disappeared "in strange circumstances" in 1963 with wreckage from each found hundreds of miles apart—according to the legend. The fully documented report of this incident—and the full scale rescue mission that followed it (ignored by the Triangle writers) clearly describes how wreckage from both planes was found at one location and concludes there was a mid-air collision—the planes were flying in close formation—in the turbulent weather conditions reported at the time.

The Triangle story also includes the loss of a British York transport troop carrier, a US Globemaster transport plane and a German ship *Freja*, which in fact were lost respectively near Newfoundland, off the coast of Ireland and in the Pacific—areas which hardly qualify for the Triangle even by the rather elastic boundaries that Triangle writers employ.

The most famous Triangle story is that of the loss of Flight 19 in December 1945; it is reported at length in both Berlitz books and it's arguable that without this story the Bermuda Triangle mystery would never have "taken off". A flight of five US Navy Avenger bombers, carrying a total crew of 14, set off on 5 December, 1945, from Fort Lauderdale Naval Air base on what was to be a routine training mission. The weather was clear. Fifteen minutes before they were due to land the control tower received a frightening message from the obviously panicky lead of the flight, Lieutenant Charles Taylor: "We seem to be off course . . . we cannot see land . . . we don't know which way is west . . . Everything is wrong, strange . . . even the ocean doesn't look as it should . . . it looks like we are . . ." The message abruptly broke off; then, silence. A Mariner rescue plane with 13 men on board immediately took off on a rescue mission: suddenly it too vanished.

O bermudském trojúhelníku často psaly a dál píše periodika
vydávaná „ufology“

Určitou výjimkou v této záplavě jsou stati odborníků, kteří se poctivě snaží ukázat na možné příčiny podivných jevů v oblasti bermudského trojúhelníku i v jiných oblastech světových moří a oceánů. Většinou jsou však psány z hlediska úzké autorovy odbornosti či zkušenosti, a proto obsahují jen pokusy o vysvětlení některých dílčích skutečností a událostí.

Zvláštní skupinu tvoří články vzniklé na základě vědeckých výzkumů a experimentů prováděných v oblasti trojúhelníku. Bohužel i zde se stává, že někteří novináři změni hypotetické závěry v kategorické, a není výjimkou ani to, že vkládají vědcům do úst výroky, které nikdy (alespoň v této podobě) neřekli.

Internetové stránky věnované bermudskému trojúhelníku

„Síť sítí“ sice nabízí na téma bermudského trojúhelníku desetitisíce příspěvků, ale už po přečtení několika desítek z nich čtenář pochopí, že i v tomto případě jejich tvůrci opisují jeden od druhého a až na nepodstatné výjimky nepřinášejí vůbec nic nového, jen opakují, často velmi volně či přímo nepřesně, to, co už bylo mnohokrát uvedeno. Obvykle je nejdůležitější „bombastický“ název, který má přilákat čtenáře. Vždyť kdo by odolal lákadlu v podobě titulku „10 šokujících faktů o Bermudském trojúhelníku“?

Dokonce lze říci, že na internetu se objevují mnohem zkreslenější údaje a tvrzení než v knižních publikacích či v novinových a časopiseckých článcích, patrně proto, že si tu každý může napsat cokoliv a neexistuje redaktor, který by text alespoň stylisticky (a většinou i gramaticky) upravil. V mnoha případech jde o velmi nepodařené překlady z angličtiny či jiných jazyků prozrazující neznalost základní námořní či letecké terminologie i širších souvislostí, doufejme, že jen u toho, kdo se pod příspěvek podepsal.

„Za posledních sto (či 25 let!) let se v této oblasti ztratilo přes tisíc lodí a letadel. O život přišlo obrovské množství lidí... Každý rok se v průměru ztratí 4 letadla a 20 plavidel... Zmizení malé rybářské lodě anebo sportovního letadla je na pořádku floridské policie až dvakrát týdně...“

Přečtěte si tento citát znovu, až dočtete knížku, a pochopíte, proč není třeba na tomto místě cokoliv dodávat.

Ludvík Souček a Zdeněk Kukal o bermudských záhadách

Pokud jde o naši knižní produkci i časopisecké stati a články, musíme bohužel konstatovat, že náš čtenář neměl dosud možnost seznámit se se základními pracemi o bermudském trojúhelníku v českém nebo slovenském překladu. Některé části nebo závěry prací Ch. Berlitze a L. D. Kuscheho byly publikovány v časopisech, bohužel vytržené ze souvislosti (zejména u Berlitze). Časopisecké články se často navzájem vyvracejí, obsahují mnoho nepřesností, prozrazují překladatelské nedostatky svých autorů, pokoušejí se přidat to, co se může čtenářům líbit, a ve svých závěrech bývají většinou neprávem jednoznačné a kategorické.

Hlouběji se v širším kontextu věnoval bermudskému trojúhelníku Ludvík Souček ve své knize *Tušení souvislostí* z roku 1978. Kapitola *Od zmizelých lodí k jiným vesmírům* však prozrazuje silné ovlivnění pracemi Ch. Berlitze. Souček přijal jejich faktografii a nezřídka i další argumenty, které směřují k nám již známému závěru.

Jedinou monografií o „trojúhelníku smrti“ vydanou u nás před první verzí této knihy (ale i po ní) je práce Zdeňka Kukala *Záhada bermudského trojúhelníku*, s podtitulem *Fantazie a skutečnost*, z roku 1985. Přináší řadu zajímavých a cenných údajů z oblasti, v níž je autor odborníkem, tj. v sedimentologii, mořské geologii a geotektonice této oblasti Atlantiku.

Pokud však jde o analýzu padesáti nejznámějších případů, nechal se autor až příliš inspirovat pouze prací L. D. Kuscheho a jeho metodou. Navíc se i oproti Kuscheho originálu dopustil řady nepřesností, mnohdy značně měnících smysl, na některých místech se dostal se svým vzorem i do rozporu, třebaže údajně cituje z jeho díla. Z celé práce je až příliš cítit snaha dokázat, že bermudský trojúhelník je jenom nesmysl a zastánci jeho záhadnosti docela obyčejní šarlatáni.

A tak i v našich domácích podmínkách se potvrzuje to, co jsme si již řekli: Zdá se, o bermudském trojúhelníku lze psát jen podle zásady buď, anebo. Každý autor hájí svou pravdu a stoupenci obou směrů se občas nechávají vyprovokovat ke zbytečně ostrým invektivám na adresu svých protivníků. Toho se pokusíme vyvarovat a podíváme se na problematiku „trojúhelníku smrti“ bez předem stanoveného závěru a se snahou po udržení objektivního a nestranného přístupu.

Trojúhelník ztracených lodí, letadel a lidí

S tímto podtitulem vyšla v roce 2004 v bratislavském nakladatelství Eugenika poměrně útlá práce Miroslavy Bajusové ml. *Bermudský trojúhelník – mýtus nebo skutečnost*. Seznam použité literatury obsahuje pouze tři položky, mezi nimi i první vydání knížky, již právě držíte v ruce, z které autorka doslova převzala celé dlouhé pasáže. Využila však americký (nejen) dobový tisk a přináší některé zajímavé podrobnosti k případům zmizelých Avengerů a Martina Marinera, lodi *Marine Sulphur Queen* i některým dalším. Slabinou jsou naopak chyby a překlepy a nepřesnosti v odborné terminologii.

Představuje se místo děje

Dříve než se ponoříme do sledování dramatických příběhů více nebo méně záhadného mizení lidí, lodí a letadel v bermudském trojúhelníku, nebude na škodu si tento prostor trochu přiblížit.

Více variant „trojúhelníku smrti“

„Klasický“ bermudský trojúhelník, který poprvé vymezil V. H. Gaddis v článku otištěném v časopisu *Fate* v roce 1952, zaujímá prostor mezi Bermudami, Floridou a Portorikem. Jde zhruba o rovnoramenný trojúhelník se stranami přibližně 1 700 kilometrů, tedy o plochu téměř 1,5 milionu čtverečních kilometrů. Pro srovnání, zhruba stejnou rozlohu mají Francie, Spolková republika Německo, Španělsko, Portugalsko, Belgie, Nizozemsko a Švýcarsko dohromady.

Vincent Hayes Gaddis

Warren Smith ohraničuje bermudský trojúhelník čarou probíhající na severovýchod od přístavu Norfolk ve Virginii až po 40. rovnoběžku, odtud na jih po Trinidad, kde se lomí na severozápad k Floridě a podél pobřeží USA se vrací zpět do Norfolk. Vymezená plocha se tak mnohonásobně zvětšuje.

I. Sanderson naproti tomu soudí, že trojúhelník vlastně vůbec není trojúhelníkem, ale jakýmsi romboidem či kosodélníkem, který zahrnuje i přilehlé oblasti oceánu. Jde opět o plochu několika milionů čtverečních kilometrů.

Podle J. W. Spencera představuje bermudský trojúhelník prostor ohraničený celým východním pobřežím Spojených států od mysu May v New Jersey včetně Mexického zálivu a větší část Karibského moře s vrcholem na Bermudách.

J. Godwin je naproti tomu přesvědčen, že hranice této oblasti ve tvaru nepravidelného čtverce tvoří dvě spojnice: Bermud s Norfolkem na severu a Kuby, Haiti a Portorika na jihu.

Ch. Berlitz vymezuje svůj trojúhelník spojnici Bermud a jižní Floridy, která pokračuje přes Bahamy a Portoriko až na 40 stupňů západní délky a odtud se vrací zpět na Bermudy.

Ve všech případech představuje bermudský trojúhelník poměrně značnou část Atlantského oceánu a často také Karibského moře a Mexického zálivu o ploše několika milionů kilometrů čtverečních. Nejde tedy zdaleka o „poměrně malý a přesně ohraničený prostor“, jak se většinou tvrdí, ale naopak o obrovský a přesně nevymezený prostor oceánu, který měnil a mění svůj tvar i velikost podle libovůle jednotlivých autorů, ale především podle jejich snahy zahrnout všechna místa popisovaných událostí do blíže ohraničeného prostoru. Přesto se do něj všechny zaznamenané nebo uváděné případy tak jako tak nevejdou.

Snad právě proto se objevil další termín, mezi čtenáři méně známý: *Limbo of the Lost* (viz J. W. Spencer) neboli „ředpekli zatracenců“, jinak též „pekelný“ či „ďáblův kruh“. Jde o skutečně obrovský prostor Atlantiku, ohraničený celým východním pobřežím USA od státu New Jersey a pobřežím Mexika až po poloostrov Yucatán. Dále probíhá myšlená hranice k ústí řeky Orinoko na jihoamerickém kontinentu, odkud pokračuje až na Azorské ostrovy, aby se vrátila zpět k pobřeží Spojených států zhruba